

УДК 681.84.087+784

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ LIVE LOOPING НА МИСТЕЦТВО ЕСТРАДНОГО СПІВУ

Попова А.Б.

Київський університет культури

В статті аналізується взаємозв'язок між розвитком технологічного процесу та мистецтвом естрадного співу. Поява пристроїв для посилення звуку сприяли відкриттю більш широких можливостей для самореалізації вокалістів. Етап формування звукозапису як окремої галузі музичної діяльності, яка розпочинається з імітації живого виконання, змінюється її трансформацією в творчу діяльність, метою якої є створення неповторного саунду, що впливає на естрадне виконавство. Своєрідною альтернативою до діяльності студій звукозапису постає технологія live looping, яка сприяє зростанню рівня вокальної майстерності співаків. Використання live looping розвиває творчі здібності виконавців, надає можливість створювати музичний матеріал самостійно та удосконалювати голосовий апарат.

Ключові слова: звукозапис, звукорежисура, live looping, вокал, естрадний спів.

Постановка проблеми. Однією з ознак сучасного часу є зміна процесу створення та відтворення музичних творів. Попри те, що є сфери музичного виконавства, які можуть функціонувати в умовах, які були засновані досить давно та не демонструвати необхідності їх модифікування, естрадне мистецтво тісно пов'язане зі звуковими технологіями. Поява тих чи інших тенденцій розвитку естрадного вокалу стимулювалась певними етапами технологічного рівня: виникненням мікрофонів та підсилювачів звуку, засобів обробки звуку та його можливого подальшого відтворення. Так однією з цікавих ознак музичної культури сьогодення є використання Live looping.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впливу технологій звукозапису, можливості розповсюдження музичних творів на різних носіях на розвиток естрадного мистецтва побіжно представлені в працях В. Конен та М. Маклюєна. Існує ряд робіт інженерно-технічного спрямування, в яких обґрунтовується специфіка звукозапису. Значний інтерес представляє комплексне дослідження В. Сибирякова, присвячене аналізу естетико-філософських вимірів звукозапису, а також робота Н. Рахманової, в якій розкривається специфіка звукорежисури джазових творів.

Виділення раніше не вирішених частин проблеми. Live Looping є новітньою технологією, теоретичне дослідження якої, на даний момент, ще не представлене в сучасному музикознавчому просторі. Певні спроби обґрунтування технічних аспектів її реалізації представлені на сайтах компаній, які виробляють супутню продукцію, що може бути задіяна для створення та використання лупів.

Формулювання мети дослідження. Метою роботи є дослідження специфіки використання технології Live Looping в сучасному естрадному мистецтві та її впливу на розвиток вокальної майстерності.

Виклад основного матеріалу. Мистецтво естрадного співу тісно пов'язане з розвитком технологій. Від самого початку становлення естради її призначенням було вражати аудиторію. Задля цієї мети використовувались різноманітні спецефекти, сутністю яких могло бути посилення звуку, додавання певних тембрових характеристик, підкреслення низьких чи високих частот, посилення реверберації та ін. Надзвичайно важливу роль у розвитку мистецтва естрадного вокалу ві-

діграла сфера звукозапису. Після появи носіїв, які дозволяли фіксувати музичний матеріал, а також розповсюджувати його значними тиражами, популярність деяких композицій стала надзвичайно високою.

Провідний музикознавець, чий дослідження окреслюють специфіку естрадно-джазового мистецтва, В. Конен відмічає вплив засобів масової інформації та технологій звукозапису на розвиток та поширення музики «третього пласту». «Пісеньки та популярні інструментальні номери цієї музичної естради видавалися мільйонними тиражами і записувалися на мільйони платівок. Кінофільми відтворювали естетику Бродвею в ще більш масових масштабах. З впровадженням в побут радіомовлення до колишньої армії пропагандистів легкожанрового мистецтва приєднались нові великі сили» [1, с. 229]. На початку XX століття джазове звучання оркестрів у клубах та мюзик-холах стало популяризуватися за допомогою радіо чи відтворення музичних записів на патефоні.

Вплив технологій на розповсюдження та розвиток джазового мистецтва відмічав й видатний американський мислитель М. Маклюєн. «Що стосується джазу, то довгограюча платівка внесла в нього численні зміни, наприклад, культ «справжнього кул-друла», бо значно зросла тривалість звучання одного боку платівки означала, що джаз-бенд отримав реальну можливість для довгої і вільної бесіди між інструментами. Завдяки цим новим засобам репертуар 20-х років був відроджений і отримав нову глибину і складність... Як магнітофонна стрічка ознаменувала початок нових досліджень усних (а не письмових) мов, так вона увібрала в себе і всю музичну культуру багатьох століть і країн» [2, с. 321–322]. Маклюєн зазначає, що до цього часу можна було вивчати лише окремі твори деяких композиторів, що відносились до обмеженого періоду, натомість магнітофон в поєднанні з довгограючою платівкою подарував повну гаму музики світові.

Сучасний дослідник В. Сибиряков, здійснюючи аналіз звукозапису, наголошує на його значенні для розвитку музичного світу. Подібно до того, як поява нотного тексту змінила характер комунікації між слухачем та автором, так і можливість записувати аудіо файли спричинила виникнення нової діяльності, пов'язаної зі звукорежисурою. «Як свого часу нотопис розділив реципієнта на

слухача і виконавця, утворивши фігуру композитора, так і згодом технічна фонографія задурила слухача в симулятивний звуковий світ, утворивши фігуру звукорежисера. Звукозапис несе в собі нову концепцію аури і квазіестетичні категорії «атмосфери», «драйву», «енергетики» і ін. Звукорежисура привела до практики пост-продакшн, актуалізуючи тим самим дискусію про ідеальне/реальне, досконале/недосконале, аналогове/цифрове. Звукозапис розширює естетичний досвід і стає повноправним учасником творчого процесу нарівні з музичною творчістю і виконавством» [4, с. 12]. Звукорежисура до початку 1930-х років оформлюється як вид діяльності, що має творчий характер.

Отже, дійсно, з виникненням звукозапису відбувається формування цілої інфраструктури, спрямованої на пошук цікавих музичних зразків, гідних того, щоб бути записаними, згодом відбувається їх запис, корекція та поширення. Практика звукозапису та технічні засоби, пов'язані з посиленням голосу, докорінним чином змінюють специфіку власне вокальної майстерності. З одного боку, внаслідок появи, а згодом й удосконалення мікрофонів, зникає необхідність мати природній сильний у динамічному відношенні голос. Завдяки можливості посилення звуку на різних за розміром та акустичними налаштуваннями сценах та майданчиках, вокалістами змогли бути відтепер виконавці, які раніше могли бути почутими лише у камерній обстановці. Власне сама поява можливості посилити голос не може розглядатися як виключно негативна, адже вона не впливала на корекцію чистоти виконання. На початку та в середині ХХ століття рівень технічної оснащеності естрадного виконавця був таким, що не дозволяв покращити недосконалість інтонаційного характеру в процесі «живого» виконання, а, навпаки, скоріше підкреслював недоліки, якщо вони були.

В 1950–1960 роках відбувається подальший розвиток звукозапису, разом з тим, поява більш розвиненої техніки звукозапису дозволила створити музичне ціле, яке буде мати відкоригований характер. Досить тривалий проміжок часу техніка, яка була задіяна в музичному процесі, була орієнтована на наближення до звучання оригінального, концертного, аби слухачі не вбачали різниці між механічним і концертним відтворенням. «Ставилась мета імітації повноцінного звучання записаного музичного твору на всіх частотах, з мінімальною втратою музичної інформації при записі і відтворенні, живого дихання самого запису і максимальної «правдоподібності» [4, с. 49–50]. Завдяки діяльності звукорежисера, наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття складаються умови для формування звукового цілого в студійному просторі, коли при наявності якогось небудь музичного матеріалу професійні фахівці можуть значно змінювати його та корегувати. Н. Рахманова вказує, що з'являються звукорежисери, які володіють яскравим індивідуальним почерком, чиї роботи представляють великий інтерес з точки зору естетики звукозапису. «Далі через період переважаючої реалістичної естетики звукозапис приходять до індивідуалізму – періоду, в якому винахідливість конкретного художника стоїть понад усе» [3, с. 129].

Виникає ситуація, коли кінцевий результат, що є майстерним твором звукорежисерського мистецтва, може активно поширюватись, набувати велику слухачську аудиторію, бути рентабельним, проте не мати жодного відношення до первинного зразка та виконання співаком того самого матеріалу у реальних умовах, без залучення технічних пристроїв. Подібна тенденція свідчить про занепад рівня виконавства, спробу приховати відсутність вокальної майстерності спеціальними гаджетами. Звісно, не варто розглядати звукорежисерську діяльність як таку, що має виключно негативний характер. В. Сибиряков вказує на те, що поява пост-продакшн як процесу обробки записаного звукового матеріалу сприяла зростанню творчого підходу в звукозаписі. «Так, якщо прихильники традиційного підходу міркували про балансування різних звукових джерел для створення враження оригінальної звукової сцени, то творчо налаштовані звукорежисери говорили тепер про вільне мікшування і не прагнули до точності програвання. Різні концептуальні підходи в створенні фонограм і, відповідно, авторська композиційна інтерпретація згодом сформулюють два підходи в звукорежисурі – традиційний і драматургічний» [4, с. 34].

Як наслідок, на противагу розвитку ідеально створених студійних зразків, які існують завдяки інфраструктурі шоу-бізнесу, в умовах сьогодення починає формуватись практика використання технології Live looping. Використання різноманітних пристроїв та програм, спрямованих на запис лупів (луп – фрагмент звукового запису, замкнений в петлю для його циклічного відтворення) та їх подальшого відтворення, стає своєрідною альтернативою результатам, які можна отримати в студії звукозапису. Розглянемо специфіку Live looping більш детально та спробуємо охарактеризувати ті можливості, що відкриваються завдяки ній. Live Looping можна розглядати як процес виконання музичного твору, який спирається на запис з послідовним відтворенням закріплених аудіо семплів в реальному часі, що може здійснюватись як за допомогою пристроїв, так і спеціального програмного забезпечення. Варто зазначити, що дана технологія генетично пов'язана з розвитком такого напрямку естрадної музики, як хіп-хоп. Саме в ньому досить часто використовувався принцип запису доріжок та їх використання під час виконавського процесу.

Історія розвитку Live looping пов'язана з виникненням новітніх технологій, які зумовлюють ті чи інші етапи їх використання в музиці: початок датується з використанням магнітної стрічки в 1960-х роках, набагато простіше здійснювати лупінг стало можливим з виникненням цифрової затримки в 1980 році, виокремлювати цифровий луп почали в 1992 році, а в 2002 році розпочалась персоналізація та інтеграція запису за допомогою комп'ютера.

Варто окреслити, як саме необхідно використовувати Live looping. Для виконавців-початківців необхідно обрати просту пісню, для якої буде притаманна гармонічна лінія, що буде циклічно повторюватись. Згодом можна починати будувати акомпанемент. Зазвичай він формується з декількох треків, які імітують ударні інструменти, а також декількох мелодичних. Як тільки буде

створений акомпанемент, доцільно починати співати мелодію. Достатньо зручними для виконання є пісні, в яких присутній ритмічний малюнок з яскраво вираженим остінато, на кшталт гітарного рифу. Зазначимо, що буде помилково обирати пісні, які мають виключно циклічну гармонічну лінію, адже з рекордером лупів насправді можна виконати будь-які композиції. Головною запорукою успіху виконавця є творчий підхід. Якщо використовувати лупи ударних інструментів в одних розділах, а в інших додавати гармонічні лінії, то відкриється набагато більш широкий співацький репертуар.

Луп-станцію варто розглядати як музичний інструмент, оволодіння всіма виразними можливостями якого може зайняти багато часу. Його необхідно методично вивчати, так само як виконавці-інструменталісти тривалий час практикуються у грі, а вокалісти у співі. Для використання луп-станції потрібно досягнути технічної вправності, щоб не витрачати час, який можна було б присвятити творчій діяльності. Важливим принципом є стандартизація прийомів, коли, наприклад, ударні записуються на перший луп, бас на другий, імітація гітари чи фортепіано на третій, що буде спрощувати їх швидке увімкнення та вимкнення в різних композиціях. Не завжди треба прагнути до створення складних прийомів та ефектів, адже якщо мова йде про живе виконання на сцені, то краще обирати ті, які можна відтворити в стресовому стані, не виправляючи себе, що може зменшити вплив виступу на глядацьку аудиторію.

Багато виконавців-практиків, серед яких можна згадати Ділана Белла, вказують на ряд аспектів, необхідних для засвоєння техніки роботи з луп-станцією. Необхідно орієнтуватися на сценічне виконання під час тренувань. Замість того щоб зручно сидіти, варто стояти, подібно до того, як це буде відбуватися на сцені, розмістивши на потрібній висоті станцію. Слухати власне виконання треба не через навушники, а за допомогою колонок. Зазвичай на сцені освітлення може бути недостатнім, тому надписи та вогники на луп-станції не буде видно, відповідно й тренуватись треба, точно знаючи розташування контролерів.

Якими ж є переваги застосування live looping для сучасного музичного мистецтва естрадного вокалу? Насамперед, варто відмітити, що виконавці, які записують лупи, прагнуть створювати музичне ціле, мінімалізуючи кількість учасників. Хоча лупи залучають в інструментальній музиці,

проте набагато більшими є переваги у вокальній. Завдяки тому, що кожний луп можна відтворювати безліч разів, а також додавати декілька доріжок з іншим музичним матеріалом, фактура може складатися з голосу одного виконавця. Прописуючи кожного разу новий луп, за допомогою вокалу можна домогтися відтворювати звучання, що нагадує ударні інструменти, гітару, духові.

Зазвичай композиції, викладені на таких відеохостингах, як YouTube демонструють майстерну вправність виконавців у створенні композиції в режимі реального часу, коли кожний трек записується, а потім відтворюється у потрібному відрізку часу. Подібні відео вражають легкістю формування музичного твору, зазвичай кавер-версій популярних хітів. Проте процес підготовки «партитури» може займати чимало часу, варіантів запису пісень може бути багато, проте в широкий доступ будуть викладатися лише найкращі з них.

Варто відмітити, що використання подібної технології сприяє зростанню рівню професійної майстерності естрадного вокаліста. По-перше, в процесі підготовки необхідно здійснити аналіз композиції, виокремити складові компоненти та виокремити найбільш раціональні варіанти їх відтворення. По-друге, за рахунок тренувань буде здійснюватись удосконалення вокальної техніки, ознаками якої буде вірна інтонація, доцільне відчуття метроритмічного оформлення музичних складників, розвиток голосового апарату, пов'язаного з різними прийомами звуковидобування та мовною артикуляцією. Існує ряд виконавців, які створюють власні композиції за допомогою принципу live looping – співаки Dub FX, Beardyman (Даррен Формен), MC Xander та ряд інших.

Висновки з даного дослідження та подальші перспективи. Отже, можна зазначити, що технологічний процес зумовлював появу тих чи інших тенденцій розвитку естрадного співу. Залучення live looping у виконавській діяльності вокаліста може відігравати вкрай важливу роль, адже сприяє підвищенню якості виконання. Вокальна партія не буде зазнавати змін, пов'язаних з покращенням звучання, на відміну від того, що здійснюється в студії звукозапису. Використання даної технології буде впливати на розвиток творчих здібностей виконавця. В подальшому уявляється, що технологія live looping буде поширюватися в тому числі у вітчизняному просторі та ставати більш доступною в економічному відношенні.

Список літератури:

1. Конен В. Пути развития американской музыки. Очерки по истории музыкальной культуры США. 2-е изд. доп. – М.: Музыка, 1965. – 524 с.
2. Маклюэн М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека. – М.: Жуковский: «Каноно-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. – 464 с.
3. Рахманова Н. Н. Звукорежиссура джазовой музыки как стилевой феномен. Дисс. на соискание уч. степени канд. искусствоведения. 17.00.02. – Нижний Новгород, 2016. – 249 с.
4. Сибиряков В. Н. Звукозапись как форма эстетической интерпретации: Дис. на соискание науч. степени канд. филос. наук: 09.00.04 – эстетика. – М., 2016. – 168 с.

Попова А.Б.

Киевский университет культуры

ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИИ LIVE LOOPING НА ИСКУССТВО ЭСТРАДНОГО ПЕНИЯ

Аннотация

В статье анализируется взаимосвязь между развитием технологического процесса и искусством эстрадного пения. Появление устройств для усиления звука способствовало открытию более широких возможностей для самореализации вокалистов. Этап формирования звукозаписи как отдельной области музыкальной деятельности начинается с имитации живого исполнения, меняется ее трансформацией в творческую деятельность, целью которой является создание неповторимого саунда, что влияет на эстрадное исполнительство. Своеобразной альтернативой деятельности студий звукозаписи становится технология live looping, которая способствует росту уровня вокального мастерства певцов. Использование live looping развивает творческие способности исполнителей, предоставляет возможность создавать музыкальный материал самостоятельно и совершенствовать голосовой аппарат.

Ключевые слова: звукозапись, звукорежиссура, live looping, вокал, эстрадный вокал.

Popova A.B.

Kyiv University of Culture

THE INFLUENCE OF LIVE LOOPING TECHNOLOGY ON THE ART OF POP SINGING

Summary

The article analyzes the relationship between the development of the technological process and the art of pop singing. The emergence of devices to enhance the sound has opened up wider opportunities for self-actualization of vocalists. The stage of forming a sound recording as a separate branch of musical activity, which begins with the simulation of living performance, is replaced by its transformation into creative activity, the purpose of which is to create a unique sound that influences variety performances. A peculiar alternative to the activity of recording studios is the live looping technology, which promotes the growth of vocal skills. The use of live looping contributes to the development of creative abilities of performers, the ability to create musical material on their own, to improve the voice apparatus.

Keywords: sound recording, sound reproduction, live looping, vocal, pop singing.